

DRŽAVNI
ZAVOD ZA
INTELEKTUALNO
VLASNIŠTVO
REPUBLIKE
HRVATSKE

**Godišnje izvješće o provedbi provedbenog programa
za 2022. godinu**

(1. siječnja – 31. prosinca 2022.)

Državni zavod za intelektualno vlasništvo

Zagreb, siječanj 2023.

Sadržaj

I.	Pregled stanja u upravnom području	3
II.	Izvešće o napretku u provedbe mjera	6
III.	Doprinos ostvarenju ciljeva javnih politika	7

Prilog – Tablični prikaz Godišnje izvješće o provedbi provedbenog programa DZIV-a u 2022.

I. Pregled stanja u upravnom području

Provedbeni program se u 2022. godini provodio u gospodarskom i društvenom kontekstu na koji je početkom godine utjecala pandemija bolesti COVID-19, a tijekom godine višestruke globalne krize, osobito gospodarska i energetska kriza u Europi izazvane ruskom agresijom na Ukrajinu.

Iako su globalni i europski trendovi potražnje za zaštitom intelektualnog vlasništva pokazali relativnu otpornost na gospodarske poremećaje uzrokovane globalnom pandemijom bolesti COVID-19, u 2022. godini u europskim trendovima potražnje zabilježena su znatnija odstupanja od očekivanih. Za razliku od 2021. godine u koje je zabilježen rekordni međugodišnji rast broja prijava za zaštitu žiga EU-a od 11.7 %, u 2022. godini zabilježen je potpuni preokret trenda i znatan međugodišnji pad broja istih prijava od -12.0 %. Također, iako je broj prijava za zaštitu europskog patenta u 2022. godini zabilježio međugodišnji rast od 2.5 %¹, broj priznatih europskih patenata zabilježio je izraziti pad od čak -25.7 %². Navedena odstupanja u europskim trendovima imala su neposredne posljedice kako na opseg i dinamiku poslova DZIV-a u području patenata, tako i na financijske rezultate (na transferne prihode i rashode DZIV-a temeljem obveza iz članstva Republike Hrvatske u Europskoj patentnoj organizaciji te na izostanak budućeg godišnjeg prihoda od naknade troškova za 2022. godinu središnjim uredima za industrijsko vlasništvo država članica EU-a na temelju specifičnih zadaća koje oni izvršavaju kao funkcionalni dijelovi sustava žiga EU-a (tzv. *offsetting*)). Trendovi broja prijava u nacionalnim postupcima zaštite intelektualnog vlasništva koje provodi DZIV u pravilu ne slijede europske i globalne trendove te je u 2022. godini broj prijava za zaštitu izuma (ukupno patentom i korisnim modelom) u nacionalnom postupku zabilježio međugodišnji rast od 28.9%, a broj prijava za zaštitu žiga od 3%. Navedenom rastu ukupnog broja prijava prvenstveno je doprinio rast broja prijava domaćih prijavitelja (43.6% za zaštitu izuma i 8.7% za žigove) što se tumači povoljnim gospodarskim kretanjima u Republici Hrvatskoj budući da ove postupke koriste prvenstveno nacionalni prijavitelji.

Usprkos navedenom međugodišnjem rastu, godišnji brojevi prijava u nacionalnim postupcima zaštite i međunarodnim postupcima zaštite za Republiku Hrvatsku koje provodi DZIV niti u 2022. godini nisu dosegli pretpandemijske razine. Provedena mjera revizije pravnog okvira sustava plaćanja naknada u području naknada intelektualnog vlasništva nije za sada rezultirala očekivanim povećanjem broja prijava za zaštitu industrijskog vlasništva u Republici Hrvatskoj, iako je u skladu s Akcijskim planom za smanjenje neporeznih i para-fiskalnih davanja u 2021. godini ukinut dualni sustav plaćanja upravnih pristojbi i naknada troškova za upravne postupke koje provodi DZIV. Razlike između trendova broja prijava za zaštitu intelektualnog vlasništva u Republici Hrvatskoj i trendova broja prijava putem europskih sustava potvrđuju pretpostavku da ti trendovi dominantno ovise o gospodarskim čimbenicima, a u manjoj mjeri o troškovima postupka zaštite.

¹ prema podacima za listopad 2022.

² prema podacima za listopad 2022.

Slijedom planiranog uvođenja eura kao službene valute u Republici Hrvatskoj izvornim je planovima vezanim uz odgovarajuću prilagodbu propisa bilo predviđeno odgovarajuće donošenje izmjene Uredbe o naknadama za postupke u području intelektualnog vlasništva i stručne usluge Državnog zavoda za intelektualno vlasništvo („Narodne Novine“, br. 119/2021) do kraja 2022. godine. Međutim, sukladno primjeni Zakona o uvođenju eura kao službene valute u Republici Hrvatskoj, Uredba je uvrštena u skupinu propisa prilagodba kojih se očekuje prilikom njihove prve veće izmjene ili dopune. Sve ostale tehničke pripreme poslovanja i informatičkih sustava DZIV-a za uvođenje eura obavljene su u skladu s planiranim te je prelazak na poslovanje s novom službenom valutom protekao nesmetano.

Nedostatni stručni ljudski resursi u DZIV-u kao rezultat dugogodišnjeg ograničavanja zapošljavanja u javnoj upravi negativno su utjecali na provedbu provedbenog programa u 2022. godini te predstavljaju ključni razlog kašnjenja provedbe određenih planiranih aktivnosti odnosno izostanka planirane dinamike i kvalitete provedbe dijela postupaka za priznanje prava industrijskog vlasništva. Iako je ograničenje zapošljavanja u državnoj službi u 2022. godini u određenoj mjeri ublaženo, isto je nastupilo u periodu visoke potražnje za radnom snagom u po osobnim primanjima konkurentnijem privatnom sektoru, što je rezultiralo nemogućnošću pronalazačenja odgovarajuće stručne radne snage za popunjavanje radnih mjesta u DZIV-u za koje je ishođeno odgovarajuće odobrenje i osigurana financijska sredstva. Nedostatno novo zapošljavanje uz prirodan odljev rezultiralo je tek neznatnim neto povećanjem popunjenosti radnih mjesta u Zavodu u 2022. godini, sa 63% na 65%.

Donošenjem novog Zakona o autorskom pravu i srodnim pravima u listopadu 2021. godine uspostavljen je modernizirani pravni okvir za zaštitu autorskog i srodnih prava usklađen s potrebama digitalnog društva, no ključni izazov predstavlja praktična provedba novih zakonskih rješenja. Glavnina novih zakonskih rješenja prepoznata je od strane zainteresiranih dionika kao značajan pozitivan iskorak, no kompromisno zakonsko rješenje kojim se pokušao razriješiti prijemor između glazbenih izvođača i proizvođača fonograma (diskografa) u pogledu primjerene i razmjerne naknade izvođačima za korištenje njihovih fiksiranih izvedbi za sada nije rezultiralo razrješenjem prijepora budući da su diskografi pokrenuli ustavnu tužbu protiv predmetnih zakonskih odredbi.

Na dinamiku i opseg aktivnosti stručne, edukacijske, informacijske i projektne potpore DZIV-a poduzetničkom i javnom znanstveno-istraživačkom sektoru radi učinkovite zaštite i upravljanja intelektualnim vlasništvom, kao i aktivnosti na uključivanju područja intelektualnog vlasništva u obrazovne programe, značajno je utjecao nedostatak ljudskih resursa kao i u prvom dijelu godine izostanak očekivane normalizacije gospodarskih, društvenih i obrazovnih aktivnosti slijedom suzbijanja pandemije bolesti COVID-19. Navedeno je rezultiralo određenim kašnjenjem u provedbi nekih aktivnosti u ovom području, a slično se odnosi i na planirane aktivnosti u pogledu mjere usmjerene na potporu jačanja učinkovitosti provedbe prava intelektualnog vlasništva i borbe protiv krivotvorenja i piratstva. Međutim, nacionalna provedba programa financijske potpore EU-a malim i srednjim poduzećima putem vrijednosnih kupona (tzv. vaučera) koje mogu koristiti za zaštitu svojih prava intelektualnog vlasništva na nacionalnoj, europskoj i međunarodnoj razini, koju putem Fonda za mala i srednja poduzeća EU-a provodi Ured Europske unije za intelektualno vlasništvo u suradnji s nacio-

nalnim uredima država članica EU-a, a u Hrvatskoj je to DZIV, doprinijela je povećanju broja prijava za zaštitu industrijskog vlasništva domaćih prijavitelja, osobito u postupcima za priznanje prava na europskoj razini.

Kompleksnost problema zaštite nematerijalne imovine, podvrstu koje čini intelektualno vlasništvo, u današnjem digitaliziranom i informacijski globalno umreženom društvu pokazuje se i u kontekstu razvoja pravnog okvira za zaštitu i upravljanje podacima, što je utjecalo na kašnjenje u planiranoj objavi prijedloga propisa Europske unije iz ovog područja. Kasnije od prvotno planiranog, Europska komisija objavila je početkom 2022. godine prijedlog propisa o usklađenim pravilima za pravedan pristup podacima i njihovu uporabu (Akt o podacima). Navedeni prijedlog uključuje u određenoj mjeri i reviziju odredbi vezanih uz pravnu zaštitu baza podataka te se stoga odustalo odo planirane revizije Direktive 96/9/EZ o pravnoj zaštiti baza podataka.

Do sličnog kašnjenja došlo je i u objavi prijedloga propisa iz područja razvoja zakonodavnog okvira zaštite intelektualnog vlasništva, prvenstveno prijedloga reformskog paketa propisa za modernizaciju sustava zaštite industrijskog dizajna koji je objavljen tek krajem 2022. godine. Najznačajniju zakonodavnu inicijativu iz ovog područja u 2022. godini predstavljala je neočekivana objava prijedloga propisa kojim bi se uspostavio sustav zaštite oznaka zemljopisnog podrijetla na razini Europske unije za obrtničke i industrijske proizvode, koji sada postoji samo na nacionalnoj razini. DZIV koji predstavlja Republiku Hrvatsku u stručnom radnom tijelu za intelektualno vlasništvo Vijeća Europske unije aktivno je sudjelovao u stručnim raspravama i podržao je ovu inicijativu te se u 2023. godini očekuje početak tzv. trijaloga i zaključenje postupka donošenja ovog propisa. Po završetku implementacije u nacionalne propise očekuje se da će sustav zaštite oznaka zemljopisnog podrijetla na razini Europske unije za obrtničke i industrijske proizvode doprinijeti jačanju tržišne pozicije domaćih proizvođača tradicionalnih i autohtonih proizvoda ove vrste te očuvanju ruralnih područja, na sličan način kao što je to slučaj s proizvođačima poljoprivrednih i prehrambenih proizvodima sa zaštićenim oznakama zemljopisnog podrijetla.

Također, ni do kraja 2022. godine nije započelo funkcioniranja tzv. jedinstvenog patentnog sustava Europske unije koji uključuje novi institut europskog patenta s jedinstvenim učinkom u zemljama članicama EU-a koje sudjeluju u odgovarajućem mehanizmu pojačane suradnje kao i novi Jedinstveni patentni sud nadležan za ovaj patent te za postojeći europski patent. Prema aktualnim informacijama isto se očekuje sredinom 2023. godine.

U Nacionalnoj razvojnoj strategiji Republike Hrvatske do 2030. godine usvojenoj u 2021. godini je u kontekstu razvojnih izazova i potencijala za rast prepoznata je nužnost tehnološke modernizacije i povećanja produktivnosti hrvatskog gospodarstva te otvorenosti prema novim idejama i internacionalizaciji. U tom smislu prepoznata je potreba učinkovitosti u prihvaćanju promjena na tržištu i uvođenju novih tehnologija, kao i odlučnosti u izgradnji inovacijskog ekosustava u kojem inovacije postoje na svim razinama i doprinose orijentaciji na proizvodnju visokotehnoloških proizvoda. Prepoznato je da niska razina inovacija koje proizlaze iz istraživanja i razvoja odnosno inovacija koje su zaštićene vlasničkim pravima i patentima ograničava utjecaj rastućih poduzeća na povećanje ukupne produktivnosti, kao i da

je ključno povećati ulaganja poslovnog sektora u istraživanje i razvoj kako bi se ojačao kapacitet gospodarstva za iskorištavanje prilika na području digitalnoga gospodarstva i novog vala tehnološke transformacije i tehnološkog napretka. Slijedom toga se u Nacionalnoj razvojnoj strategiji u okviru strateškog cilja »Konkurentno i inovativno gospodarstvo« predviđa niz prioriteta u provedbi javnih politika koji bi mogli imati značajan utjecaj na djelatnost DZIV-a u narednom razdoblju. To se osobito odnosi na prioritete u području razvoja globalno konkurentne, zelene i digitalne industrije, razvoja poduzetništva i obrta i razvoja znanosti i tehnologije, u kojima se prepoznaje važnost inovacija i učinkovite zaštite i upravljanja intelektualnim vlasništvom, a važnost osiguravanja primjerene zaštite autorskih i srodnih prava u digitalnom okruženju prepoznata je i u kontekstu poticanja razvoja kulture i medija.

Tijekom 2022. godine izostalo je očekivano donošenje sektorskih strategija i nacionalnih planova vezanih uz provedbu navedenih prioriteta te će DZIV odgovarajuće uskladiti vlastite akte strateškog planiranja i aktivnosti kojima će u suradnji s drugim dionicima poduprijeti provedbu Nacionalne razvojne strategije po njihovom donošenju.

II. Izvješće o napretku u provedbi mjera

U 2021. godini revidiranim Provedbenim programom temeljem kojeg se podnosi ovo godišnje izvješće za 2022. godinu planirana je provedba dvanaest (12) mjera. Jedna mjera koja je u 2021. godini provedena u cijelosti u opsegu planiranim izvornim Provedbenim programom, revidiranim Provedbenim programom proširena je dodatnim aktivnostima vezanim uz uvođenje eura kao službene valute Republike Hrvatske, koje su se planirale provoditi u 2022. godini. U odnosu na planiranu dinamiku u 2022. godini od navedenih dvanaest mjera dvije mjere su provedene, četiri mjere se provode u skladu s predviđenom dinamikom, dok se preostalih šest mjera provodi uz određena odstupanja od predviđene dinamike provedbe.

Revidiranim Provedbenim programom za provedbu svih mjera u razdoblju od 2021. do 2024. godine planirana su proračunska sredstva u iznosu od 28.956.000 kuna (3.843.122 eura), od čega 2.250.000 kuna (298.626 eura) predstavlja planirano smanjenje općih prihoda državnog proračuna kao posljedica provedbe mjere u okviru koje je ukinuta obveza plaćanja upravne pristojbe u postupcima za priznanje prava intelektualnog vlasništva iz nadležnosti DZIV-a. Za provedbu revidiranog Provedbenog programa u 2022. godini utrošeno je 1.605.927 eura, od čega 142.945 eura predstavlja smanjenje općih prihoda državnog proračuna kao posljedica ukinute obveze plaćanja upravne pristojbe u postupcima za priznanje prava intelektualnog vlasništva iz nadležnosti DZIV-a.

Iako se aktivnosti na provedbi dijela mjera provode uz određena odstupanja od predviđene dinamike provedbe, s obzirom da većina tih mjera ima kontinuirani karakter te obuhvaća različite aktivnosti isto ne utječe značajno na ukupan napredak u provedbi (revidiranog) Provedbenog programa. Kašnjenje u provedbi aktivnosti rezultat je vanjskih okolnosti (kašnjenje aktivnosti na razini Europske unije ili okolnosti uzrokovane pandemijom) i/ili nedos-

tatka ljudskih resursa. Očekuje da će se kašnjenja uzrokovana navedenim vanjskim okolnostima i dio kašnjenja koja su rezultat nedostatnih ljudskih resursa razriješiti tijekom 2023. godine. Međutim, nedostatak ljudskih resursa izvjesno će dovesti i do kašnjenja u provedbi dijela aktivnosti na provedbi mjera planiranih za 2023. godinu te je nužno ojačati visokostručne ljudske kapacitete DZIV-a barem u minimalnom opsegu koji je planiran projekcijama DZIV-a za razdoblje provedbe Provedbenog programa. Na pokazatelje rezultata koji se odnose na povećanje broja prijava za zaštitu intelektualnog vlasništva također bi negativno mogla utjecati višestruke globalne krize, osobito gospodarska i energetska kriza u Europi izazvane ruskom agresijom na Ukrajinu te će se intenzivirati financijska potpora EU-a malim i srednjim poduzećima putem vrijednosnih kupona (tzv. vaučera) za zaštitu njihovih prava intelektualnog vlasništva koju putem Fonda za mala i srednja poduzeća EU-a provodi Ured Europske unije za intelektualno vlasništvo, u Republici Hrvatskoj u suradnji s DZIV-om.

III. Doprinos ostvarenju ciljeva javnih politika

Provedbom mjera utvrđenih u Provedbenom programu doprinosi se sljedećim ciljevima odnosno prioritetima Programa Vlade Republike Hrvatske - razvoju sporta, kulture i medija, gospodarskom oporavku i poslovnom okruženju te ulaganju u obrazovanje, znanost i istraživanje u okviru prioriteta Konkurentna, vitalna i obrazovana Hrvatska, te učinkovitoj transparentnoj i otpornoj državi u okviru prioriteta Osnažena državnost – Učinkovita, otporna i digitalna Hrvatska.

Donošenjem novog Zakona o autorskom pravu i srodnim pravima u 2021. godini provedena je ključna aktivnost mjere reforme/modernizacije nacionalnog pravnog okvira zaštite autorskog i srodnih prava. Tako modernizirani nacionalni pravni okvir usklađen s odgovarajućim europskim pravnim okvirom osigurava uvjete za gospodarsku održivost i razvoj domaćih kreativnih industrija odnosno razvoj kulture i medija u okviru jedinstvenog tržišta Europske unije i u suvremenom digitalnom i globalno umreženom društvu. Implementacijom svih zakonom predviđenih mehanizama i praćenjem njihovog učinka doprinijet će se ostvarenju cilja razvoja kulture i medija.

Provedbom mjere revizije pravnog okvira sustava plaćanja naknada u području intelektualnog vlasništva u 2021. godini u skladu s Akcijskim planom za smanjenje neporeznih i parafiskalnih davanja ukinut je dualni sustav plaćanja upravnih pristojbi i naknada troškova za upravne postupke koje provodi DZIV. Ukinuta je obveza plaćanja upravnih pristojbi i zadržana samo obveza plaćanja naknada troškova, čime su korisnici postupaka rasterećeni obveza u približnom godišnjem iznosu od oko 600.000 kn, a sustav naknada troškova je pojednostavljen. Provedba ove mjere pridonosi daljnjem unaprjeđenju poslovnog okruženja za razvoj inovativnog gospodarstva i privlačenje stranih ulaganja.

Uvođenjem certificiranog sustava upravljanja kvalitetom prema normi ISO 9001:2015 za postupke priznanja prava industrijskog vlasništva u nadležnosti DZIV-a u 2021. godini dodatno je unaprijeđeno provođenje nacionalnih te necentraliziranih europskih i

međunarodnih postupaka za priznanje odnosno registraciju prava intelektualnog (industrijskog) vlasništva na teritoriju Republike Hrvatske. Time je postignuta ključna točka ostvarenja mjere usmjerene na osiguravanje povoljnog poslovnog okruženja za razvoj inovativnog gospodarstva i privlačenje stranih ulaganja.

Unaprjeđenjem dostupnosti poduzetnicima prilagođenih informacija o intelektualnom vlasništvu, daljnjim razvojem alata i inicijativa namijenjenih većoj dostupnosti ovih informacija, te osiguravanjem financijske potpore iz namjenskih sredstava EU-a za zaštitu i razvoj strategije upravljanja intelektualnim vlasništvom poduzetnika iz skupine malih i srednjih poduzeća ostvarene su ključne točke ostvarenja mjere usmjerene na jačanje kapaciteta poduzetničkog sektora za upravljanje intelektualnim vlasništvom.

Provedbom više programa izobrazbe u području zaštite i upravljanja intelektualnim vlasništvom u kojem su sudjelovali polaznici iz javnih znanstvenoistraživačkih institucija i poduzetničkog sektora pružena je daljnja potpora prijenosu znanja iz javnog znanstvenoistraživačkog sektora u gospodarstvo u okviru odgovarajuće mjere.

U okviru provedbe mjere potpore uključivanju područja intelektualnog vlasništva u obrazovne programe u suradnji s Agencijom za odgoj i obrazovanje provedena je edukacija o intelektualnom vlasništvu za 837 nastavnika razredne nastave, što će doprinijeti jačanju obrazovanja u ovom području koje doprinosi razvoju poduzetničkih vještina.

Doprinos ostvarenju cilja učinkovite države ostvaren je u okviru mjere potpore jačanju učinkovitosti provedbe prava intelektualnog vlasništva i borbe protiv krivotvorenja i piratstva putem daljnjeg razvoja specijalističkih znanja iz područja intelektualnog vlasništva u pravosudnim i upravnim tijelima nadležnima za provedbu prava - organiziranjem programa usavršavanja u okviru suradnje DZIV-a i Pravosudne akademije te osiguranjem sudjelovanja pravosudnih djelatnika u programima Ureda Europske unije za intelektualno vlasništvo i Europskog patentnog ureda namijenjenih pravosudnim tijelima, kao i daljnjim razvojem sadržaja mrežne stranice "Stop krivotvorenju i piratstvu" u cijelosti posvećene problematici provedbe prava intelektualnog vlasništva te promotivnim aktivnostima putem društvenih mreža.

Doprinos ostvarenju cilja učinkovite i transparentne države u ostvaren je kroz niz aktivnosti usmjerenih na upravljanje promjenama i inovacijama kroz oblikovanje, razvoj i praćenje strateških i operativnih planova te učinkovito upravljanje procesima, na djelotvorno upravljanje ljudskim resursima kao i na djelotvorno upravljanje odnosima s partnerima i građanima te ostalim korisnicima usluga. Uz već spomenuto uvođenje certificiranog sustava upravljanja kvalitetom za postupke priznanja prava industrijskog vlasništva i projekt uvođenja certificiranog sustava upravljanja informatičkom sigurnosti kao jednog ključnog elementa digitalizacije državne uprave, koji je u provedbi, ističu se projekti usmjereni na razvoj e-uprave, kao što su daljnja integracija informatičko-komunikacijske infrastrukture DZIV-a u sustav državne informacijske infrastrukture, daljnji razvoj elektroničkih usluga za vođenje postupaka priznanja prava industrijskog vlasništva, te aktivnosti na daljnjem unaprjeđenju kvalitete postupaka za priznanje prava intelektualnog vlasništva i dostupnosti i

sadržaja informacija iz područja djelatnosti putem informacijskog centra i mrežne stranice DZIV-a na temelju sustavnog praćenja zadovoljstva, potreba i interesa korisnika.

Prilog – Tablični prikaz Godišnje izvješće o provedbi provedbenog programa DZIV-a u 2022.

KLASA: 023-01/21-010/003

URBROJ: 559-01/01-23-005

Zagreb, 31. siječnja 2023.